

Ραδιο30/900

έκδοση δρόμου της συνέλευσης του **πλάνου 30/900** - Ιανουάριος - Φεβρουάριος 2013 | τεύχος # 4

πλάνο
30/900

Το **ράδιο 30/900** "εκπέμπει" στους δρόμους της Αθήνας από τη **συνέλευση του πλάνου 30/900**. Είμαστε μια συνέλευση εργατών και εργατριών (άλλοι έχουμε δουλειά κι άλλοι όχι) που βρεθήκαμε με σκοπό να κουβεντιάσουμε και να δράσουμε με αποκλειστικό μπούσουλα την υπεράσπιση των ανεξάρτητων συμφερόντων της τάξης μας. Βλέπουμε -και ζούμε- την κρίση πρώτα και κύρια σαν επίθεση των αφεντικών με σκοπό την υποτίμησή μας. Κόντρα σ' αυτή την υποτίμηση, επιμένουμε και θέτουμε ως ζωτικής σημασίας για την τάξη μας ένα αίτημα ανατίμησης: **μείωση του εβδομαδιαίου χρόνου εργασίας στις 30 ώρες με ταυτόχρονη αύξηση του καθαρού βασικού μισθού στα 900 ευρώ.**

Όλα τα έξοδα τα πληρώνουμε απ' την τσέπη μας. Δεν έχουμε σχέσεις, και είμαστε εχθρικοί, με κόμματα, μίντια, μαφίες, εκκλησίες και κάθε άλλον τύραννο της ζωής μας. Όποιος και όποια βρει ενδιαφέρον σ' αυτά που γράφουμε, μπορεί να τα βγάλει φωτεινότητα και να τα μοιράσει εκεί που θα κρίνει. Επίσης μπορεί και να επικοινωνήσει μαζί μας, θα βρει το email όπως και περισσότερο υλικό στην ιστοσελίδα μας: **www.plano30900.gr**.

ΑΥΞΗΣΗ της ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑΣ της ΕΡΓΑΣΙΑΣ και ΜΕΙΩΣΗ του ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ από τις 40 ΣΤΙΣ 30 ΩΡΕΣ

Εναντία στην μυστικοποίηση της κρίσης και στους εθνικούς μύθους που την περιβάλλουν, υποστηρίζουμε πως η παραγωγικότητα της εργασίας αποτελεί έναν από τους βασικούς συντελεστές της. Είναι η αλματώδης αύξησή της, αν όχι παγκοσμίως τουλάχιστον στον αναπτυγμένο και αναπτυσσόμενο κόσμο, τα τελευταία 40 χρόνια, που οδήγησε στην έκρηξη της παραγωγής εμπορευμάτων και υπηρεσιών. Είναι τέτοια η ποσότητα των τελευταίων που, με την εκστρατεία του παγώματος ή ακόμα και της μείωσης των πραγματικών μισθών που ξεκίνησε από τα τέλη των '70, είναι αδύνατον να καταναλωθούν. Κατ' αυτόν τον τρόπο το κεφάλαιο συνολικά αδυνατεί να μετατρέψει, σε ικανοποιητικό γι' αυτό βαθμό, σε χρήμα την κρυμμένη στα εμπορεύματα υπεραξία. Αναφέρουμε ενδεικτικά τα ποσοστά αύξησης της παραγωγικότητας της εργασίας σε ορισμένες χώρες από το 1973 έως το 2008:

ΗΠΑ +185%
Καναδάς +181%
Ιαπωνία +200
Νότια Κορέα +650%
Σιγκαπούρη +465%
Αυστρία +210%
Γαλλία +180%
Γερμανία +185%
Ιταλία +187%
Αγγλία +300%

Η αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας δεν οφείλεται σε κάποια «μαγικά» τρικ του καπιταλισμού. Τα αίτια της μπορούν να συνοψιστούν σε τρεις βασικούς άξονες:

1) Στην επιστημονική «πρόοδο» και στην συνακόλουθη εισροή μηχανών καινοτόμας τεχνολογίας σε πολλούς τομείς της παραγωγής εμπορευμάτων ή υπηρεσιών. Από τις αυτοματοποιημένες - ρομποτοποιημένες αυτοκινητοβιομηχανίες μέχρι τις μηχανές καφέ σε καφενεία και μπαρ, από τα υψηλής τεχνολογίας εργοστάσια ηλεκτρονικών chip μέχρι την ευρεία χρήση κινητών τηλεφώνων, internet και γενικά προσωπικών υπολογιστών στις δουλειές γραφείου, από τα σύγχρονα φυτοφάρμακα και τα μηχανήματα συγκομιδής αγροτικών προϊόντων μέχρι την επέκταση και τον εκσυγχρονισμό των μεταφορών και αυτά μόνο ενδεικτικά. Άλλωστε ο καθένας που δουλεύει κάποια χρόνια έχει αντίληψη του πόση δουλειά μπορούσε να βγάλει σε μια ώρα εργασίας πριν είκοσι χρόνια και πόση μπορεί σήμερα, εξαιτίας της χρήσης νέων τεχνολογιών.

2) Στις αυξημένες δεξιότητες - ικανότητες της σύγχρονης εργατικής τάξης. Ειδικά στον αναπτυγμένο κόσμο οι κάτοχοι κάποιου είδους μεταλυκειακής εκπαίδευσης αυξάνονται συνεχώς. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει, όπως αρκετοί ισχυρίζονται μένοντας προσκολλημένοι στην φιγούρα του βιομηχανικού ανειδίκευτου εργάτη, πως η εργατική τάξη τείνει να εξαφανιστεί. Αντίθετα σημαίνει πως **η σύγχρονη εργατική τάξη είτε δουλεύει στον τριτογενή, είτε στον δευτερογενή τομέα παραγωγής έχει αυξημένα προσόντα.** Τρανταχτό παράδειγμα και

μάλιστα εκτός του θεσπισμένου εκπαιδευτικού συστήματος αποτελεί η ευρεία γνώση χρήσης ηλεκτρονικών υπολογιστών. Εκεί που πριν είκοσι χρόνια χρειάζονταν ιδιαίτερες σπουδές ή σεμινάρια από τους εργοδότες για την εκμάθησή της, τώρα η εκμάθηση γίνεται σχεδόν «φυσικά» από μικρές ηλικίες.

3) Στην εντατικοποίηση και γενικότερα στην **προσαρμογή της εργασίας στις νόρμες των αφεντικών.** Είτε αυτό επιτυγχάνεται με τα «ευέλικτα ωράρια» και την ευρεία ελαστικοποίηση των εργασιακών σχέσεων, είτε με μεθόδους επιτήρησης βασισμένες στη σχέση πελάτη - εργαζομένου (ιδιαίτερα στις υπηρεσίες), σε νέες τεχνολογίες (κάμερες), είτε με μεθόδους πιο παραδοσιακές όπως ο εκβιασμός της απόλυσης αν κάποιος δεν είναι «αρκετά παραγωγικός», «αφοσιωμένος» κτλ.

Αναφέραμε παραπάνω πως «...ο καθένας που δουλεύει κάποια χρόνια έχει αντίληψη του πόση δουλειά μπορούσε να «βγάλει» σε μια ώρα εργασίας...», αυτό είναι το μέτρο της παραγωγικότητας της εργασίας. Πιο συγκεκριμένα **η παραγωγικότητα της εργασίας είναι ο αριθμός των εμπορευμάτων ή των υπηρεσιών που παράγονται στη μονάδα του χρόνου,** π.χ σε μία ώρα εργασίας. Και έτσι ακριβώς θα έπρεπε να υπολογίζεται, αν θέλαμε να έχουμε μια άποψη των ποσοστών αύξησης της που να ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα. Όμως οι μετρήσεις παγκοσμίως, από τους ειδικούς των αφεντικών, δεν γίνεται με αυτόν τον τρόπο. Υπολογίζουν την παραγωγικότητα ως την (χρηματική) αξία των προϊόντων που παράγονται σε μια ώρα εργασίας, και σε επίπεδο χώρας ως το ΑΕΠ προς τον συνολικό αριθμό ωρών εργασίας ή προς τον συνολικό αριθμό των εργαζομένων. Η μέθοδος αυτή είναι σκοπίμως παραπλανητική και ο λόγος είναι ο εξής: αν για κάποιο λόγο η τιμή κάποιων προϊόντων πέσει, εξαιτίας ας υποθέσουμε της ύπαρξης πλεονασμάτων από τα προϊόντα αυτά στην αγορά, τότε αυτόματα το

μέγεθος παραγωγικότητα οδηγείται σε μείωση. Όπως είναι προφανές, το ότι η τιμή κάποιου προϊόντος πέφτει δεν σημαίνει με κανέναν τρόπο ότι αυτοί που το παρήγαγαν, οι εργάτες και οι εργάτριες, «βγάζουν» λιγότερα κομμάτια σε μια ώρα εργασίας. Μπορούμε λοιπόν βάσιμα να συμπεράνουμε ότι η παραγωγικότητα της εργασίας στην πραγματικότητα έχει αυξηθεί πολύ περισσότερο απ' ότι παρουσιάζουν οι στατιστικές των αφεντικών.

Σύμφωνα με μια μελέτη του εθνικού ινστιτούτου εργασίας και ανθρώπινου δυναμικού, που υπάγεται στο υπουργείο εργασίας και κοινωνικής ασφάλισης, και δημοσιεύθηκε τον Ιούνιο του 2012 με τίτλο «Ανταγωνιστικότητα, Μισθοί και Παραγωγικότητα», η παραγωγικότητα της εργασίας στην Ελλάδα από το 2000 έως το 2010 αυξήθηκε κατά 22,5%. Αν θέλει μάλιστα κανείς να την συγκρίνει με άλλες χώρες ακολουθούν τα εξής:

Σλοβακία +51%
Ιρλανδία +27,1%
Γερμανία +13,7%
Ευρώπη - ΟΟΣΑ +13,7%
Πορτογαλία +11,3%
ΗΠΑ +12,9%

Ακόμα και σύμφωνα με τις έρευνες των αφεντικών, αυτό που προκύπτει είναι η αυξημένη παραγωγική μας δυνατότητα σαν σύγχρονη εργατική τάξη. Βρισκόμενοι σε συνθήκες κρίσης, βίαιης δηλαδή υποτίμησης της εργασίας και της ζωής μας, μπορούμε τη δυνατότητα μας αυτή να την μετατρέψουμε σε αποτελεσματικό όπλο για την ανατίμηση μας συνολικά. Όταν λοιπόν η ανεργία κυμαίνεται στα επίπεδα του 25+% με ανοδικές τάσεις, χωρίς σε αυτό το ποσοστό να συμπεριλαμβάνονται τα μεγάλα ποσά «μαύρης» εργασίας, **χρέος μας σαν τάξη είναι να υποστηρίξουμε πως είμαστε ικανοί και ικανές να παράγουμε τα αναγκαία για την αξιοπρεπή διαβίωσή και τις ανάγκες μας δουλεύοντας λιγότερο.** Δεν είναι δουλειά μας το εθνικό χρέος, η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας, το νόμισμα, η κυβέρνηση, η μέρκελ ή οι λούμπεν κραυγές για τους κλέφτες και τους προδότες. Ούτε έχουμε την πολυτέλεια να καλοπιάνουμε τα χιλιάδες μικρά αφεντικά για να χτίσουμε λαϊκές συμμαχίες, εκ των πραγμάτων

κάτω από την ηγεμονία των δικών τους συμφερόντων. **Να αντιστρέψουμε τον εκβιασμό που πέφτει στις πλάτες μας,** όταν ακούμε από το στόμα των αφεντικών ότι «δεν πάνε καλά οι δουλειές» ή ότι η ελληνική οικονομία δεν είναι αρκούτως ανταγωνιστική, βάζοντας σαν τάξη πρώτα τα δικά μας συμφέροντα. Είμαστε πολύ παραγωγικότεροι απ' ότι πριν 30, 20 ή ακόμα και πριν 10 χρόνια και είναι αποκλειστικά το δικό μας συμφέρον να μην υπάρχουν τμήματα της τάξης μας στην ανεργία και στην μισό-απασχόληση ενώ άλλα να δουλεύουν εξαντλητικά για 10 ή 12 ώρες κάθε μέρα. Προσανατολισμός μας οφείλει να είναι η ανατίμηση του συνόλου της εργατικής τάξης. Η απαίτηση για την αύξηση των θέσεων εργασίας, μέσα από την μείωση των ωρών εργασίας, εξυπηρετεί αυτόν ακριβώς τον στόχο.

ΤΟ ΠΑΡΑΔΟΞΟ της ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

Προσοχή! Για να βρεθεί η λύση στην ερώτηση-πρόβλημα που ακολουθεί απαιτούνται παράλογοι υπολογισμοί: Με ποιον τρόπο επιτυγχάνεται αύξηση της ανεργίας, με σταθερό ή και μειωμένο βασικό μισθό, ενώ παράλληλα η παραγωγικότητα εκτοξεύεται στα ύψη, κυρίως λόγω της τεχνολογικής προόδου;

Ίσως να μην μπορούσαμε ποτέ να βρούμε την απάντηση εάν δεν μας την έδειχνε η κοινωνική μας πραγματικότητα, μέσα από τις «αυθόρμητες» διαδικασίες της. (Γιατί τι άλλο θα μπορούσε να είναι, αν όχι αυθόρμητες; Επιτηδευμένες από ολιγάριθμους βουλιμικούς «διευθυντές», στο όνομα του ανταγωνισμού και της υποτίμησης; Προς θεού!)

As ρίξουμε μια γρήγορη ματιά στις ΗΠΑ από το 1960 και μετά: Η τεχνολογία σημειώνει κατακόρυφη ανάπτυξη με την είσοδο των μεγάλων (μέγεθος δωματίου) στην αρχή και προσωπικών στην συνέχεια υπολογιστών και των οπτικών ινών, καθώς και άλλων νέων τεχνολογιών επικοινωνίας που θα καταλήξουν, το 1991, στη δημιουργία του παγκόσμιου ιστού και γενικότερα σε έναν τελείως «επαναστατικό» τρόπο διασύνδεσης και διαχείρισης επιχειρήσεων, καθώς και εργατικού δυναμικού. Προς το τέλος της δεκαετίας του '90 και περισσότερο από το 2000 και μετά, γίνεται η πραγματική έκρηξη στην τεχνολογία των μικροεπεξεργαστών και ολόκληροι υπολογιστές - με οθόνες αφής, κάμερες, gps και λοιπές τεχνολογίες, χωράνε πια στην παλάμη του χεριού μας.

Απόρροια αυτής της προόδου στον τομέα της πληροφορικής είναι η εξέλιξη της ρομποτικής και του αυτοματισμού (βλέπε γραφεία, εργοστάσια κοκ), καθώς και η βελτίωση στις μηχανοκίνητες (και παραπλήσιες) τεχνολογίες (βλέπε μμμ και

γενικά μεταφορές, αγροτικά και κατασκευαστικά μηχανήματα κοκ).

Η αύξηση της παραγωγικότητας στην ίδια περίοδο δεν χρειάζεται και πολλές συστάσεις. Όπως και δεν χρειάζεται εδώ να αναλωθούμε σε αριθμούς και στατιστικές. Υπάρχει πληθώρα σε δημόσια θέα για όποιον ενδιαφέρεται. Εμείς κρατάμε το γεγονός ότι, από το '60 έως τώρα, η παραγωγικότητα στις ΗΠΑ έχει τουλάχιστον τετραπλασιαστεί.

Ο βασικός μισθός παρουσιάζει αυξομειώσεις, αρχίζοντας από τα 6 δολάρια/ώρα το 1960 και καταλήγοντας στα 5 το 2012. Χρησιμοποιούμε σταθερά το δολάριο του 1996, για να μην επηρεαζόμαστε από τον πληθωρισμό (πηγή: <http://www.infoplease.com/ipa/A0774473.html>).

Η ανεργία ξεκινάει κάπου στο 5,5% το '60 και καταλήγει στο 9,6% το 2010, πάλι περνώντας από διάφορες αυξομειώσεις (πηγή: <http://www.infoplease.com/ipa/A0104719.html>).

Και όλα αυτά με βάση τις επίσημες μετρήσεις δημόσιων οργανισμών, οι οποίες συνήθως παραβλέπουν σημαντικές «λεπτομέρειες», όπως η μαύρη εργασία, η ημιεργασία κλπ.

Αν και το θέμα είναι τεράστιο, χάριν συντομίας αυτού εδώ του κειμένου, παρακάμπτουμε το μεγαλύτερο μέρος της ανάλυσης, της οποίας χρήζει, καταλήγοντας κάπου προς τα συμπεράσματα του «επίλογου»:

Το παράδοξο για μας βρίσκεται στην καρδιά της (παράλογης) φύσης του μοντέλου με το οποίο οργανώνονται, αρκετές δεκαετίες τώρα, οι κοινωνίες που ζούμε. Προφανώς μιλάμε για τον καπιταλισμό και την ταξική/ανταγωνιστική του φύση, η οποία έχει ως ζωτικής σημασίας σκοπό την συρρίκνωση εξόδων και την αύξηση εσόδων (για τα αφεντικά). Τόσο απλά. Και παράλογα συνάμα. Μιας και στην προσπάθειά του να επιτύχει τον σκοπό του, δεν υπολογίζει τίποτα άλλο. Κυριολεκτικά.

Παραδείγματα όπου η τεχνολογική πρόοδος έχει συμβάλει στην αύξηση της παραγωγικότητας, άφθονα: από τους τεράστιους κλάδους της αγροτικής και βιομηχανικής παραγωγής μέχρι και τα “μικρο”-επαγγέλματα που μπορεί να συναντήσει στην καθημερινότητά του ο καθένας μας, μέσα σε μία συνηθισμένη πόλη: τηλεφωνητές, γραμματείς, ταμίες και γενικά υπάλληλοι γραφείου, κούριερ-αποστολείς, σερβιτόροι-μπουφетζήδες-μάγειρες, οδοκαθαριστές, σχεδιαστές-γραφίστες κλπ.

Παραδείγματα όπου η συγκεκριμένη αύξηση της παραγωγικότητας είχε αρνητικές επιπτώσεις (πχ ανεργία ή μείωση μισθού) στους παραγωγούς της εκάστοτε εργασίας; Όλα τα παραπάνω κι ακόμα περισσότερα.

Είναι απορίας άξιο λοιπόν, γιατί, ενώ παράγεται άφθονος πλούτος σε παγκόσμια κλίμακα, δεν μπορεί να γίνει ένας λογικός καταμερισμός τόσο αυτού του πλούτου, όσο και του αναγκαίου, για να παραχθεί, χρόνου εργασίας.

Η απάντησή μας σε αυτήν την «απορία» (αποφεύγοντας να απαριθμήσουμε, καταρρίπτοντάς τις ταυτόχρονα διάφορες αφελείς προσεγγίσεις)

είναι ότι τίποτα απ’ όλα αυτά δεν είναι μια τυχαία και αυθόρμητη διαδικασία που «έτσι, μωρέ, συμβαίνει» μέσα στον καπιταλισμό. Καταλαβαίνουμε ότι προκύπτει από το συγκεκριμένο σύστημα, όχι «έτσι, τυχαία», αλλά ως στρατηγική κίνηση όσων καρπώνονται την υπεραξία που παράγει η εργατική δύναμη. Ως εργαλείο “αυτών” προς την ακόμα μεγαλύτερη υποτίμηση και εκμετάλλευση της εργασίας μας.

Φαίνεται καθαρά ότι η αύξηση της παραγωγικότητας, μέσω της τεχνολογικής προόδου αλλά και διάφορων άλλων τρόπων (πχ εντατικοποίηση της εργασίας) είναι στην παραγωγικότητα μόνο αριθμοί (ηδονής) στις αντζέντες “αυτών” και σε καμία περίπτωση δεν μεταφράζεται ως κοινωνική ευμάρεια ή βελτίωση στην ποιότητα ζωής.

Αν μεταφραζόταν έτσι, θα δουλεύαμε όλοι χωρίς εξαίρεση και λιγότερο, με απολαβές υπεραρκετές για τις βασικές μας ανάγκες. Όμως κάτι τέτοιο δεν πρόκειται ποτέ να μας χαριστεί από κανέναν. Γιατί ο καπιταλισμός δεν χαρίζει. Εκμεταλλεύεται μόνο όσους έχουν το σωστό βιογραφικό την εκάστοτε στιγμή για να παράξει τον πλούτο που χρειάζεται. Τους αμοιβεί με δυσανάλογο μερίδιο και καταπλακώνει όσους δεν πέτυχαν στη συνέντευξη.

Για αλλαγή σκηνικού, προϋπόθεση είναι η συνειδητοποίηση του ρόλου που έχει ο καθένας μας, αλλά και όλοι ως σύνολο, μέσα στην κοινωνία και πιο συγκεκριμένα στην παραγωγική διαδικασία.

Μια συνειδητοποιημένη, χωρίς αυταπάτες όσον αναφορά στην ταυτότητα και τους στόχους της, εργατική τάξη καταλαβαίνει ότι το θέμα δεν είναι απορίας άξιο λοιπόν, αλλά άξιο αγώνα. Άξιο ανάλογων στρατηγικών κινήσεων, για την κατάκτηση των παραγωγικών πόρων, τον έλεγχο της τεχνολογικής (και κάθε άλλης) προόδου, που ουσιαστικά αυτή (η εργατική τάξη) έχει δημιουργήσει, καθώς και του παραγόμενου πλούτου. Τον οποίο αυτή προφανώς και θα γνωρίζει πώς να τον κατανέμει, με έναν υγιή τρόπο, στα μέλη της, πολύ καλύτερα από κάθε αφεντικό.

ΛΑΪΚΑ ή ΕΡΓΑΤΙΚΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ;

ΜΙΚΡΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ (Η ΑΛΛΙΩΣ: ΝΙΣΑΦΙ!)

Μοιάζει σαν «ένοχο μυστικό». Αυτές κι αυτοί που ζουν δουλεύοντας, αυτές κι αυτοί που γίνονται καθημερινά αντικείμενο εκβιασμών απ’ τους εργοδότες, αυτές κι αυτοί που προσπαθούν να τα φέρουν βόλτα με τις καθημερινές ανάγκες της ζωής, αυτές κι αυτοί που στήνονται στους οαεδ, με δυο λόγια η σύγχρονη εργατική τάξη, δεν έχουν τα δικά τους ΑΥΤΟΤΕΛΗ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ! Τα δίκια τους, το δίκιο τους σε σχέση με τον μισθό, με τα (συχνά εξοντωτικά) ωράρια, το δίκιο τους για τα κλεμμένα ένσημα, το δίκιο τους απέναντι στην ανεργία, όλα αυτά και πολλά ακόμα, δεν είναι ΑΥΤΟΤΕΛΗ ΕΡΓΑΤΙΚΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ! Όχι!! Πρέπει να μεσολαβούνται (μαζί με πολλά άλλα, και μάλιστα αντίθετα) απ’ τα όποια κόμματα. Πρέπει να συμψηφίζονται (έτσι μας λένε) με τα συμφέροντα των εργοδοτών! Η καλύτερη «προσφορά» που επιτρέπεται να μας γίνει, σαν σύγχρονων εργατών και εργατριών, είναι να συμπεριληφθούν τα δίκια μας σε λίστες με τα συμφέροντα ακόμα και των αντιπάλων μας, κάτω απ’ το γενικό όνομα «λαϊκά συμφέροντα»!...

Αν και η αναφορά, η επίκληση και η υπεράσπιση των “λαϊκών συμφερόντων” δεν έχει χρησιμοποιηθεί καθαρά σαν επιχείρημα κατά της βασικής θέσης της συνέλευσης του πλάνου 30/900 **τα εργατικά συμφέροντα πρώτα**, είναι μια αντίληψη που πλαгиοκοπεί εδώ και σχεδόν 3 χρόνια την ίδια την ύπαρξη εργατικής τάξης στην Ελλάδα• κι ακόμα περισσότερο την ύπαρξη αυτοτελών, δικών της συμφερόντων, μέσα και ενάντια στην κρίση. Αξίζει λοιπόν να ερευνήσουμε τι είναι και τι ρόλο παίζουν τα “λαϊκά συμφέροντα”.

ΞΕΤΥΛΙΓΟΝΤΑΣ ΤΟ ΚΟΥΒΑΡΙ: ΚΡΙΣΗ, «ΛΑΪΚΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ» ΚΑΙ «ΜΟΝΟΠΩΛΙΑ»

Η ερώτηση “τι είναι ο λαός” ποτέ δεν παίρνει μια συγκεκριμένη και αυστηρή απάντηση. Ούτε απ’ την αριστερά ούτε απ’ τη δεξιά. Η πιο “περιεκτική” απάντηση προέρχεται απ’ το κκε: είναι το άθροισμα των εργατών, των μισθωτών, των “φτωχομεσαίων” αγροτών (ιδιοκτητών γης), των ελεύθερων επαγγελματιών / αυτοαπασχολούμενων (ή του πιο “φτωχού” μέρους τους), των “μικρο”βιοτεχνών και των “μικρο”εμπόρων, χωρίς όμως εξηγήσεις για το πού ακριβώς τελειώνει αυτό το “μικρό-” και αρχίζει το “μεγάλο-”. Είναι σαφές ότι η έννοια του “λαού”, και μάλιστα ως πολιτικής οντότητας, δεν προέρχεται απ’ τις ιστορικές αναλύσεις ούτε του Μαρξ ούτε των επιγόνων του. Γιατί δεν αντιστοιχεί σε καμία αναλυτική προσέγγιση τάξεων, αλλά μάλλον τσουβαλιάζει πολλές τάξεις μαζί, και κυρίως τσουβαλιάζει αντίθετες μεταξύ τους κοινωνικές θέσεις ως προς την εκμετάλλευση της εργασίας. Μέσα στον “λαό” χωράνε τόσο οι

εργάτες ή οι μισθωτοί όσο και τα αφεντικά τους ως ένα μέγεθος επιχειρήσης - που πάντως ποτέ δεν προσδιορίζεται με ακρίβεια.

Κατόπιν αυτού υπάρχουν, γενικά μιλώντας, “λαϊκά συμφέροντα”; Μπορούμε να πούμε ναι. Το να δουλεύουν αποτελεσματικά τα αποχευετικά συστήματα, για παράδειγμα, θα μπορούσε να είναι κοινό συμφέρον των εργατών, των μικροαστών και των μεσοαστών. Ή το να υπάρχουν σχολεία σωστά κατανομημένα από χωροταξική άποψη.

Όμως, μέσα στην παρούσα φάση, υπάρχουν τέτοια “λαϊκά συμφέροντα”; Και ποια είναι; Χωρίς αμφιβολία η αφετηρία του “ναι” ή του “όχι” σχετίζεται άμεσα με το ποιες αναγνωρίζει κανείς ότι είναι οι βασικές αιτίες της παρούσας κρίσης. Οι γενικόλογες απαντήσεις του είδους “ο καπιταλισμός φταίει” δεν βοηθούν, αλλά ακόμα κι αυτές αφήνουν αναπάντητα ερωτήματα σε σχέση με το γιατί ένα μεγάλο μέρος του “λαού”, δηλαδή οι “φτωχομεσαίοι” ιδιοκτήτες γης / αγρότες, οι ελεύθεροι επαγγελματίες / αυτοαπασχολούμενοι, οι “μικρο”βιοτέχνες και οι “μικρο”έμποροι θα ήταν ποτέ δυνατόν να είναι ή να γίνουν εχθροί του καπιταλισμού, χωρίς να αυτοκαταστραφούν. Γι’ αυτό, προκειμένου να προδι-

αμορφωθεί, μέσω των εξηγήσεων περί αιτίων της κρίσης, ένα “κοινό έδαφος” που πάνω του να πατήσουν, ύστερα, τα “λαϊκά συμφέροντα”, ακόμα και οι γενικόλογες αναφορές σε “καπιταλισμό” είναι πάντα προσανατολισμένες προς τα “μονοπώλια” σαν αιτία του κακού. Πράγματι, σ’ αυτό το ερμηνευτικό σχήμα, όπου ο εχθρός δεν είναι ο καπιταλισμός σε κάθε του έκφανση και “μέγεθος” αλλά μόνο η “μονοπωλιακή” φράξιά του, μπορούν διάφοροι “μικροκαπιταλιστές” να βρουν κοινό αντίπαλο, και άρα κοινότητα συμφερόντων. Χωράει, όμως, και η εργατική τάξη σ’ αυτό το κόλπο;

ΤΑ ΔΙΚΑ ΜΑΣ ΚΑΙ ΤΑ ΔΙΚΑ ΤΟΥΣ ΖΟΡΙΑ

Η δική μας εξήγηση για τις αιτίες της κρίσης εντοπίζουν όχι τα “μονοπώλια” αλλά τον *καπιταλισμό* και τις *εσωτερικές αντινομίες* του, ανεξάρτητα από “μέγεθος”, στην αφετηρία. Έχουμε αποδείξει ότι η συστηματική υποτίμηση του πραγματικού κόστους της εργασίας απ’ την δεκαετία του ‘80 σ’ όλον τον αναπτυγμένο καπιταλιστικό κόσμο, σε συνδυασμό με την εκρηκτική αύξηση της παραγωγικότητας της ίδιας αυτής υποτιμημένης εργασίας, δημιουργούσε διαρκώς τον κίνδυνο μιας κλασικής κρίσης “υπερπαραγωγής” ή “υποκατανάλωσης”. Η οποία ξεπερνούσαν για καιρό μέσα απ’ τα δανεικά, την τοποθέτηση των τραπεζών στο κέντρο της “πραγματοποίησης της υπεραξίας”, και την όλο και πιο μακρόχρονη υποθήκευση της μελλοντικής εργασίας μέσω των δανείων. Σ’ αυτή την ερμηνευτική θέση η κρίση δεν άρχισε ούτε το 2007 ούτε το 2008, αλλά την δεκαετία του ‘80, σαν “υπόγεια πραγματικότητα” του καπιταλιστικού κόσμου. Αυτό που έγινε το διάστημα 2007-2009 ήταν η κατάρρευση (ή μισο-κατάρρευση) ενός μεγάλου μέρους του χρηματοπιστωτισμού, κατάρρευση που ήταν προβλέψιμη και αναμενόμενη απ’ τους ίδιους τους ειδικούς (οικονομολόγους) των αφεντικών.

Σ’ αυτή την ερμηνευτική διάταξη, τόσο πριν το 2008-2009 όσο και ακόμα πιο έντονα μετά, και ως σήμερα, η αντιπαλότητα δεν είναι μισθωτοί + “μικρο”κεφαλαιούχοι εναντίον “μεγαλο”κεφαλαιούχων, αλλά εργασία εναντίον κεφάλαιου και το ανάποδο. Και είναι μια αντιπαλότητα, μια αντίθεση, που δεν μπορεί πλέον να αμβλυνθεί (μέσω δανεικών που συμπλήρωναν το μειωμένο “κόστος εργασίας” κρύβοντάς την μείωσή του) αλλά έχει αναδυθεί ωμά και καθαρά. Κι αν πλήττονται και “μικρο”, ή ακόμα

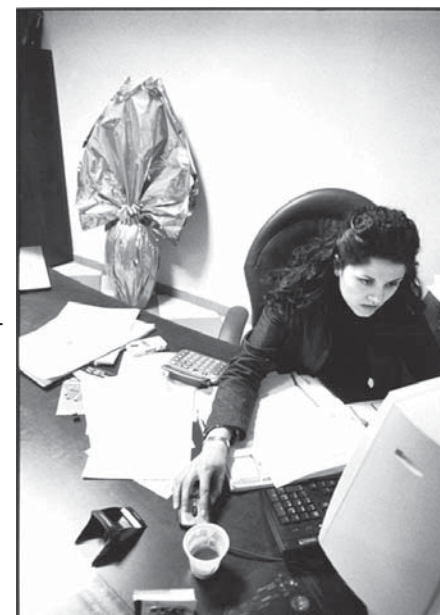
και “μεγαλο”, αφεντικά στη διάρκεια της ακόμα πιο βίαιης υποτίμησης της εργασίας, αυτό γίνεται δευτερογενώς. Είναι η αναπόφευκτη συνέπεια του “επιχειρηματικού προσανατολισμού” αυτών των αφεντικών, προς την (ανά κράτος) εσωτερική αγορά (κατανάλωση). Όμως, ενώ αυτή η παράπλευρη συνέπεια σημαίνει, απλά, ότι είναι απαραίτητος ο αναπροσανατολισμός ενός ικανού μέρους αυτών των “θιγόμενων” αφεντικών (όχι, όμως, και όλων), η ακόμα πιο βίαιη υποτίμηση της εργασίας δεν είναι καθόλου έξω απ’ τα άμεσα και τα μεσοπρόθεσμα συμφέροντά τους. Κι αυτό το διαπιστώνουμε ήδη. Οι μισθοί έχουν πέσει ακόμα χαμηλότερα απ’ τον βίαια γκεμισμένο “βασικό μισθό”, και -επειδή αυτό είναι τυπικά παράνομο... - ας μην έχει κανείς αμφιβολία ποιοι ασκούν αυτήν την έξτρα βία πάνω στην εργασία. Σίγουρα και οι περισσότεροι “μικρο”κεφαλαιούχοι!

Μπορεί κανείς να παρατηρήσει ότι υπάρχει μια βασική αντινομία εδώ. Την ώρα, δηλαδή, που όλα τα αφεντικά επωφελούνται απ’ την άγρια υποτίμηση της (υψηλής παραγωγικότητας) εργασίας, περιορίζουν την “ενεργή ζήτηση”, πριονίζοντας το κλαδί που πάνω του κάθονται! Όμως αυτή είναι η τυπική καπιταλιστική αντινομία ανάμεσα στην εννόηση του μισθού σαν “κόστος εργασίας” (όπου πρέπει να είναι όσο το δυνατόν μικρότερος) και σαν “καταναλωτικού παράγοντα” (όπου πρέπει να είναι όσο το δυνατόν μεγαλύτερος)! Κι αυτή ήταν η αντινομία που λειτουργούσε και κρυβόταν (πίσω απ’ την κατανάλωση μέσω δανεικών) επί τουλάχιστον 20 χρόνια. Αυτό σημαίνει πως όσοι περιλαμβάνονται σ’ αυτήν την αντινομία, δηλαδή τόσο τα “μεγαλο-” όσο και τα “μικρο-”αφεντικά, κινούνται μέσα στην καπιταλιστική μηχανική, και σε καμία περίπτωση *εναντίον της*.

Ήταν άλλωστε ο Μαρξ που είχε περιγράψει νωρίς νωρίς το πώς η ατομική ιδιοκτησία των μέσων παραγωγής μπορεί απ’ τη μια μεριά να εκτινάξει την παραγωγικότητα της εργασίας, απ’ την άλλη όμως να «τραβάει πίσω», σε καταστάσεις μεγάλης φτώχειας, τις κοινωνίες εκείνες που, λόγω καπιταλισμού, μπορούν να παράγουν πολλά. Σ’ αυτή την θεμελιώδη καπιταλιστική αντινομία, που ρίχνει τακτικά τις κοινωνίες σε καταστάσεις βαρβαρότητας, καταστροφής και θανάτου, δεν έχει καμία σημασία αν τα μέσα παραγωγής που έχει στην ιδιοκτησία του το ένα ή το άλλο αφεντικό είναι «λίγα» / «μικρά» ή «πολλά» / «μεγάλα»! Σημασία έχει ότι η διαδικασία της υπεξαίρεσης του πλούτου, της εκμετάλλευσης της εργασίας, συνολικά και σαν τέτοια, έχει *de facto* διακυμάνσεις «ανάπτυξης» και «ύφεσης». Προκαλεί (η ατομική ιδιοκτησία των μέσων παραγωγής και η εκμετάλλευση της εργασίας) υποχρεωτικά κρίσεις, στη διάρκεια των οποίων αναδύεται καθαρά η θεμελιακή αντίθεση ανάμεσα στην εργασία και στο κεφάλαιο (και όχι ανάμεσα στην εργασία και το «μικρό»κεφάλαιο – που – πιθανόν – καταστρέφεται απ’ τη μια μεριά και το «μεγα»κεφάλαιο που ανασυντάσσεται απ’ την άλλη!!!). Δεν είναι θέμα «ποσότητας χρημάτων»!!! *Είναι θέμα καταστατικής λειτουργίας συγκεκριμένων σχέσεων εξουσίας.*

ΚΑΜΙΑ ΕΙΡΗΝΗ...

Η δική μας εξήγηση, που τοποθετεί τα εργατικά συμφέροντα στην πρώτη γραμμή, είναι (από θεωρητική άποψη) απόλυτα τεκμηριωμένη σε σχέση μ’ εκείνην που μιλάει για “λαϊκά συμφέροντα” - και άρα για διαταξικές συμμαχίες, μέσα στην κρίση. Όμως δεν είναι αυτή η διαφορά, “σωστού” ή “λάθους”, που έχει μόνο σημασία.

Σημασία έχει ακόμα περισσότερο από ποιά θέση μιλάει, σκέφτεται και δρα ο καθένας. Εάν είναι εργάτης - όπως εμείς - δεν επιτρέπεται να κάνει κανένα λάθος ως προς την πολιτική κεντρικότητα των παραγωγών του πλούτου και την κεντρικότητα της εκμετάλλευσης της εργασίας. Ούτε ως προς την αυτονομία, την αυτοτέλεια των εργατικών συμφερόντων, πάντα και παντού μέσα στον καπιταλισμό, ακόμα περισσότερο όμως σε συνθήκες σαν αυτές που ζούμε. Αντίθετα, ο "λαός" και τα "λαϊκά συμφέροντα" είναι μικροαστική εφεύρεση· και, βέβαια, είναι μια καλή εφεύρεση για όσους μαζεύουν ψήφους, θέλουν όσο το δυνατόν περισσότερες από δαύτες, γιατί έτσι την βγάζουν. Πολιτικά και οικονομικά. Ο συμψηφισμός εντελώς αντίθετων μεταξύ τους συμφερόντων, όπως είναι αυτά των εργατών κι εκείνα των "μικρο-" ή "μεσαιο-" αφεντικών, επειδή και κάποια απ' αυτά (όχι όλα όμως!!!) ζορίζονται απ' την πτώση της κατανάλωσης, είναι σα να στέκεται κανείς στην άκρη ενός δρόμου και να μετράει πτώματα: όλα είναι "θύματα", οπότε έχουν όλοι το ίδιο δίκιο. Το ίδιο δίκιο έχει ο πεζός που τον παρέσυρε ένα πανάκριβο συν, με τους επιβάτες, τον οδηγό και ιδιοκτήτη του συν που στη συνέχεια έσκασε πάνω σ' ένα ντουβάρι κι έγινε σωρός από λαμαρίνες! Όλοι "θύματα", άρα όλοι απ' την ίδια μεριά...

...ΚΑΙ ΚΑΜΙΑ ΠΑΤΡΙΔΑ

Τελευταίο, αλλά πρώτο σε σημασία. Η κατασκευή του «λαού» προϋποθέτει ένα επίθετο πριν. Ελληνικός, αμερικανικός, κινέζικος, γερμανικός... Είναι καθαρό ότι ο «λαός» αναφέρεται σε πληθυσμούς αντίστοιχων εθνοκρατικών σχηματισμών. Τι συμβαίνει με τους μετανάστες εργάτες; Οι εργάτες απ' το πακιστάν ή το μπαγκλαντές, για παράδειγμα, ανήκουν στον «ελληνικό» λαό ή στον «πακιστανικό» και τον «μπαγκλαντεσιανό» αντίστοιχα;

Οι μετανάστες, είτε έχουν χαρτιά (άδεια παραμονής και εργασίας) είτε όχι, είναι σαφές ότι ΔΕΝ ανήκουν στον «ντόπιο λαό»· ή βρίσκονται στο περιθώριό του. Άρα τα «λαϊκά συμφέροντα» δεν περιλαμβάνουν τα συμφέροντα των μεταναστών εργατών. Κατά συνέπεια, κάτω απ' την σημαία του «λαού» και των συμφερόντων του, η εργατική τάξη κομματιάζεται σχεδιασμένα και αποφασιστικά. Ένας της μέρος των εργατών (οι «ντόπιοι») συμπεριλαμβάνονται στον «λαό», υπό την προϋπόθεση ότι θα παραιτηθούν απ' τα δικά τους αυτοτελή δίκαια, απ' τα δικά τους αυτοτελή συμφέροντα. Και άλλο μέρος των εργατών (οι «ξένοι») εξαιρούνται δομικά, και μένουν στο έλεος των φασιστικών συμμοριών, με λίγα «καλά λόγια» για παρηγοριά, στην καλύτερη των περιπτώσεων.

Πολλοί και διάφοροι, απ' την άκρα δεξιά ως την άκρα αριστερά, προσπαθούν (και έχουν καταφέρει ως τώρα) να φυλακίσουν τα εργατικά συμφέροντα, σα να πρόκειται για υποσημειώσεις στα «ευρύτερα λαϊκά συμφέροντα». Πρέπει όμως να τονίσουμε ότι η απόλυτη προτεραιότητα των εργατικών συμφερόντων είναι ένας κόσμος αντίθετος με εκείνον των ρητορειών και των πολιτικών περί "λαϊκών συμφερόντων." Δύο κόσμοι όχι απλά διαφορετικοί, αλλά αντίπαλοι. Ακόμα κι αν μερικοί οπαδοί και φίλοι των "λαϊκών συμφερόντων" χρησιμοποιούν τότε τότε λέξεις όπως "εργάτες", "τάξεις" κλπ, το κάνουν μόνο σα σύμβολα "αληθινής" αγωνιστικότητας.

*ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΟ ΧΡΕΟΣ ΕΙΝΑΙ ΜΙΑ ΨΑΧΙΔΑ,
ΟΙ ΨΡΟΛΕΤΑΡΙΟΙ ΔΕΝ ΕΧΟΥΜΕ ΨΑΤΡΙΔΑ!!*

Ξεταπώνω κι άλλο μπουκάλι

και συνεχίζω τον συνηθισμένο μου χορό

απλώνω ένα πόδι
που θα μπορούσε κάλλιστα να είναι μπράτσο
μαζεύω ένα μπράτσο
που θα μπορούσε κάλλιστα να είναι πόδι

χωρίς να πάψω να χορεύω σκύβω
και βγάζω τις κυρίες παπουτσάρες
τη μία την τινάζω πέρα απ' τα ουράνια
βαθιά στη γη θάβω την άλλη

τώρα αρχίζω τη φανέλα μου να βγάζω

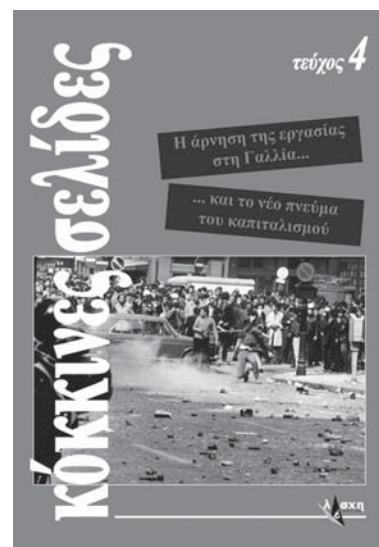
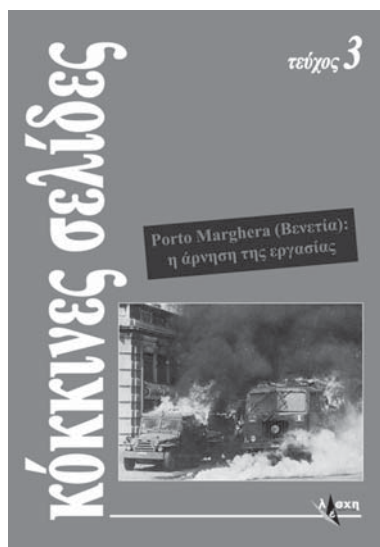
εκεί απάνω το τηλέφωνο χτυπά
από τον κύριο γραφείο με καλούνε
κι εγώ απαντώ ότι θα συνεχίσω να χορεύω
μέχρι που να μου δώσουν αύξηση.

Νικάνορ Πάρρα
Ποιήματα επείγουσας ανάγκης

κόκκινες σελίδες

Οι **κόκκινες σελίδες** είναι μια σειρά εκδόσεων για εργατική χρήση: εκθέτουμε απόψεις και θέσεις της **οργανωμένης εργατικής αυτονομίας** στην Ελλάδα σχετικά και γύρω απ' την κρίση, αλλά συνθέτουμε επίσης μια συγκεκριμένη ιστορική / πολιτική προσέγγιση τόσο της κρίσης όσο και του διδύμου σκέλους της, της (καπιταλιστικής) αναδιάρθρωσης. Η ευθύνη της έκδοσης και της διακίνησης των κόκκινων σελίδων ανήκει στο συλλογικό αυτοοργανένο εγχείρημα τεκμηρίωσης, μνήμης και βιβλιοθήκης **"Λέσχη Κατασκόπων του 21ου Αιώνα"**.

[από το οπισθόφυλλο της έκδοσης]

Τις κόκκινες σελίδες μπορεί κανείς να τις βρει (στην Αθήνα) στα βιβλιοπωλεία Ναυτίλος και Αλφειός στο κέντρο της πόλης (Χαρ. Τρικούπη, μεταξύ Σόλωνος και Ακαδημίας), καθώς και σε περίπτερο της πλ. Εξαρχείων (γωνία Σπ. Τρικούπη και Στουρνάρα)

Αναδημοσίευση από το πρώτο τεύχος των κόκκινων σελίδων

Είναι γεγονός ότι η εργατική τάξη "εξαφανίστηκε" σε μια συγκεκριμένη, και πολύ πρόσφατη, ιστορική περίοδο των αναπτυγμένων καπιταλιστικά κοινωνιών. Δεν εξαφανίστηκε σαν φυσικά υποκείμενα. Εξαφανίστηκε σαν πολιτική κατηγορία, σαν πολιτικό υποκείμενο δράσης ή, έστω, αναφοράς. Όμως δεν εξαφανίστηκε μόνη της! Μαζί με την έκλειψη των αναφορών και της σημασιοδότησης της εργατικής τάξης εξέλειπαν οι στρατηγικές αναφορές και αναλυτικές δεσμεύσεις σε σχέση με τον καπιταλισμό και τις κοινωνικές τάξεις γενικά.

Στη θέση του εννοιακού πολιτικού περιβάλλοντος που συγκροτούνταν από την λόγω και έργο κριτική (ή τις κριτικές) στον καπιταλισμό και στο κράτος, στο όνομα του προλεταριάτου και υπέρ της καταστροφής των ιεραρχήσεων των κοινωνικών τάξεων όπως αυτές διαμορφώνονται μέσω (και) της υπεξαίρεσης της εργασίας και του παραγόμενου πλούτου (: αταξική κοινωνία), εγκαταστάθηκε ένα άλλο εννοιακό πολιτικό περιβάλλον. Συγκροτημένο απ' τις πολιτικές της ταυτότητας, την αναγνώριση και την αντιμετώπιση των αποκλεισμών, την αναγνώριση, την καταγραφή και την διαμόρφωση των καταπίεσεων και των αντιστάσεων σ' αυτές. Αυτή η διανοητική και πολιτικοϊδεολογική στροφή γενικεύτηκε στην τότε Δύση στη δεκαετία του 1980· και απ' την επόμενη δεκαετία έγινε σχεδόν το μοναδικό έδαφος αντίληψης και κατανόησης του κόσμου. Τόσο (σχεδόν) μοναδικό έδαφος έγιναν οι πολιτικές της ταυτότητας ώστε η οποιαδήποτε αναφορά σε "καπιταλισμό" ή σε "εργατική τάξη" ή σε "εργατικό ανταγωνισμό" (κι ως μη μιλήσουμε για "κομμουνισμό") να αναδύει "φυσιολογικά" ένα άρωμα μούχλας· εκτός εάν επρόκειτο για εξειδικευμένη ακαδημαϊκή μελέτη, με προορισμό κάποιο διδακτορικό και κάποιο ράφι.

...

Κατ' αυτήν την έννοια η εργατική τάξη "εξαφανίστηκε" απ' τον ορίζοντα σαν υποκείμενο αναφοράς για μείζονες αναμετρήσεις (άρα και σαν το συλλογικό υποκείμενο της λόγω και έργω κριτικής) - και εξαφανίστηκε γρήγορα - στα '80s. Πολύ φτωχός αυτοπροσδιορισμός

(θεωρήθηκε...) το "εργατική τάξη" για να συμπεριλάβει τον πλούτο (πραγματικό ή φανταστικό αυτό είναι άλλη συζήτηση...) των εμπειριών, των δυνατοτήτων, των επιθυμιών, των προσανατολισμών, της αυτο-εννοούμενης ταυτότητας καθενός και καθεμιάς χωριστά... Η εργατική τάξη "εξαφανίστηκε" κατά κάποιον τρόπο μυστηριωδώς, ενόσω εξίσου μυστηριωδώς άρχισε να γίνεται λόγος - μετά - βεβαιότητας για την διόγκωση και την εξάπλωση μιας άλλης τάξης: της "μεσαίας".

Αυτή η εξάπλωση δεν ήταν μόνο ποσοτικό γεγονός. Ήταν, επιπλέον, ποιοτικό φαινόμενο. Γιατί ενόσω συνέβαιναν και σταθεροποιούνταν αυτές οι πολιτικοϊδεολογικές μεταβολές στις αναπτυγμένες καπιταλιστικά

κοινωνίες, ήταν επίσης οφθαλμοφανές ότι υπήρχαν πολλές εκατοντάδες χιλιάδες (ή και εκατομμύρια) που δεν χωρούσαν σ' αυτό το ταχώς αναπτυσσόμενο "κέντρο". Ήταν επίσης οφθαλμοφανές ότι οι πραγματικοί μισθοί για χιλιάδες ή και εκατομμύρια μισθωτών μίκραιναν (πάντα στη δεκαετία του

1980) ενόσω οι πραγματικές ώρες εργασίας (τους) αυξάνονταν. Προκειμένου να μην ξυστούν πληγές που μόλις είχαν κλείσει, κανείς (απ' όσους ενδεχομένως θα είχαν μια κάποια απήχηση) δεν έπρεπε να μιλήσει για "εργατική τάξη", ούτε καν με οφθαλμοφανείς αφορμές. Η υπεροχή του "κέντρου" και της "μεσαίας τάξης" δεν το επέτρεπε. Ανακλήθηκαν παλιές ορολογίες ή δημιουργήθηκαν καινούργιες: "φτωχοί" (εργαζόμενοι φτωχοί...) ή underclass... Οι πολιτικές της ταυτότητας μπορούσαν επίσης να μιλήσουν επ' αυτού, με έναν τρόπο που ωστόσο παρέπεμπε στο (και νομιμοποιούσε ηθικά και πολιτικά το) "κέντρο": αποκλεισμός. Αφού "εργατική τάξη" με όλες τις ιστορικές συνδηλώσεις και τα επικίνδυνα ενδεχόμενα δεν υπήρχε πια (ή συρρικνωνόταν διαρκώς αριθμητικά), δημιουργήθηκε μια διαφορετική εννοιακή κατηγορία: οι αποκλεισμένοι. Οι χωρίς πρόσβαση στο... Σχεδόν: οι περιθωριοποιημένοι. Όχι μόνο με όρους "οικονομικούς", αλλά και κοινωνιολογικούς, αισθητικούς, κλπ: "διαλυμένες" ή μονογονεϊκές οικογένειες· χρόνια άρρωστοι και γενικά "προβληματικοί" (συντά "ψυχολογικά")· πολιτιστικά μη εντάξιμοι (βασικά: μετανάστες)· επιρρεπείς στο νομαδισμό (άστεγοι)· ξεπεσμένοι των γκέτο· κλπ κλπ.

εκπαίδευση ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η περίοδος της οικονομικής κρίσης που διανύουμε έφερε στα χείλη όλων αυτό που τα αφεντικά διαμήνυαν εδώ και καιρό, αλλά τ' αυτιά των σύγχρονων προλετάρων, των μεγαλωμένων με τα ιδεολογήματα της προσωπικής ανέλιξης μέσω της συλλογής προσόντων, αρνούνταν ν' ακούσουν: οι σπουδές και τα πτυχία δεν εξασφαλίζουν εργασία και λεφτά.

Ο καθένας μπορεί να δει πλέον ότι το εκπαιδευτικό σύστημα έτσι όπως το γνωρίσαμε από τη δεκαετία του '70 και μετά (ως δημόσιο και δωρεάν δηλαδή) καταρρέει.

Και από την άλλη, έχει πάψει από καιρό να είναι το «όχημα» που οδηγεί στην επαγγελματική εξασφάλιση και την οικονομική ευημερία.

Τι συμβαίνει άραγε; Η περίφημη σχέση εκπαίδευσης-εργασίας έπαψε να υφίσταται;

Δεν είναι πλέον η εκπαίδευση εκείνη που, παρότι οργανώνεται εκτός εργασίας, παρέχει τις

γνώσεις, τις δεξιότητες και την απαραίτητη κοινωνικοποίηση που η εργασία απαιτεί; Δεν συγχρονίζεται πια με τις ανάγκες της παραγωγής, όπως έκανε στη διάρκεια του προηγούμενου αιώνα, όταν διαμορφώνοντας το μοντέλο του σχολείου-εργοστάσιου, με την έμφαση στην τήρηση του ωραρίου και των κανόνων, με τη μηχανιστική αναπαραγωγή της σχολικής ρουτίνας και την κυριαρχία του γνωστικού περιεχομένου, τροφοδότησε το μαζικό εργοστάσιο και συνέβαλε στην επιστημονική οργάνωση της εργασίας;

Παρότι οι καιροί που διανύουμε είναι μεταβατικοί και παρ' όλο που οι αναδιαρθρώσεις στην οργάνωση της εργασίας (που έχουν πάντα σαν στόχο την απόσπαση μεγαλύτερων κερδών για τ' αφεντικά) είναι σε εξέλιξη, οι αλλαγές στην εκπαίδευση, αν και ανολοκλήρωτες, έχουν αρχίσει ήδη να φαίνονται (με την εφαρμογή του φιλελεύθερου μοντέλου σε Αγγλία και Αμερική εδώ και χρόνια) και φυσικά διατηρούν την σχέση τους με την οργάνωση της παραγωγής και την εκμετάλλευση της εργασίας.

Παρότι λοιπόν το νέο μοντέλο εκπαίδευσης δεν έχει ολοκληρωθεί, μπορούμε να τολμήσουμε κάποιες παρατηρήσεις για τη νέα κατάσταση, όπως αυτή διαφαίνεται.

Το πρώτο που μπορεί κανείς εύκολα να διακρίνει είναι ότι το κράτος δεν θα είναι πια εκείνο

(ή δεν θα είναι πια μόνο αυτό) που θ' αναλαμβάνει τα έξοδα της όποιας εκπαίδευσης των υπηκόων. Οι ίδιοι οι εκπαιδευόμενοι και οι οικογένειές τους θα πρέπει ν' αναλαμβάνουν τα έξοδα ή μέρος των εξόδων της εκπαίδευσης τους (κάτι που στην Ελλάδα με την άνθιση της παραπαιδείας συμβαίνει ήδη από χρόνια), κάνοντας έτσι ένα είδος «επένδυσης» στον ίδιο τους τον εαυτό και δημιουργώντας ένα προσωπικό «κεφάλαιο».

Αλλά και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, λειτουργώντας πια ως «επιχειρήσεις», αναλαμβάνουν και διαχειρίζονται τα έσοδα και τα έξοδά τους και πορεύονται με κριτήρια αποδοτικότητας και ανταγωνιστικότητας.

Με λίγα λόγια τ' αφεντικά αποφάσισαν ότι δεν τους ενδιαφέρει πια να πληρώνουν και πολλά για την εκπαίδευση των από κάτω. Άλλωστε, αυτή μπορεί να γίνει και με άλλους, πολύ φτηνότερους (έως κερδοφόρους) τρόπους, και σε μερικές περιπτώσεις με προσωπική ευθύνη των ίδιων των εκπαιδευόμενων: Η επικράτηση των νέων τεχνολογιών και της πληροφορικής, η μεσολάβησή τους σε κάθε πτυχή της καθημερινής ζωής, παράλληλα με την σχεδόν ενθουσιώδη υποδοχή τους από την πλευρά των χρηστών-καταναλωτών, δημιούργησε μια δεξαμενή νέων υποκειμένων ικανότατων στη χρήση των νέων τεχνολογιών (γνώση που την απέκτησαν

κατά κύριο λόγο εκτός εκπαιδευτικού συστήματος), έτοιμων να στελεχώσουν τα νέα επαγγέλματα που δημιουργήθηκαν, ή τα παλιά που αντικαταστάθηκαν, με πολύ φτηνότερο και αποτελεσματικότερο τρόπο (για το κράτος).

Υπάρχουν πλέον δηλαδή και οι αυξημένες τεχνικές δυνατότητες για το εκπαιδευτικό σύστημα να γίνει φτηνότερο.

Το δεύτερο που παρατηρεί κανείς είναι ότι η έννοια της «εργασιακής εξειδίκευσης», που ήταν συνδεδεμένη με την εκπαίδευση, έχει αντικατασταθεί από την έννοια της «ευελιξίας». Πιο σωστά: στο σύγχρονο καθεστώς εκμετάλλευσης της εργασίας η εργασιακή εξειδίκευση αποτελεί εμπόδιο στη ζητούμενη «ευελιξία των εργαζομένων».

Η φιγούρα του επιστήμονα που απολαμβάνει τη μονιμότητα και την εξασφάλιση που του προσφέρουν οι γνώσεις και η εξειδίκευσή του αντικαθίσταται από τη φιγούρα του ευέλικτου (και φτηνού) εργαζόμενου που είναι πτυχιούχος, καλός χρήστης και καταναλωτής της ψηφιακής τεχνολογίας, που διαθέτει μια σειρά από δεξιότητες «πασπαρτού» που μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε οποιαδήποτε δουλειά (όπως οργανωτικό πνεύμα, επικοινωνιακές και συνεργατικές ικανότητες, παραγωγή καινοτόμων ιδεών κλπ) και που (ιδιαίτερα στις μέρες μας) είναι συχνά... άνεργος.

Παρότι στην Ελλάδα η εκπαίδευση φαίνεται να κινείται με ρυθμούς χελώνας, αυτοί που έχουν στενότερη σχέση γνωρίζουν ότι η αυτή η στροφή στα ζητούμενα των αναλυτικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων έχει διαφανεί από τη δεκαετία του '90, όταν το project, η διαθεματική και η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία μετατοπίζουν το εκπαιδευτικό ενδιαφέρον στο «θέμα», στο «σενάριο», και όχι στο γνωστικό αντικείμενο.

Επιδιώκουν να καλλιεργήσουν δεξιότητες και συμπεριφορές, πολλές από τις οποίες είναι συνδεδεμένες με το σύνολο της προσωπικότητας του ατόμου, όπως ικανότητα παρατεταμένης προσοχής και συγκέντρωσης, ταχύτητα αντανακλαστικών, έλεγχος παρορμητικότητας, λήψη πρωτοβουλιών κλπ, ενώ υποβαθμίζουν την κεντρικότητα των γνώσεων (του παλιού σχολείου), παρουσιάζοντάς τις ως «πληροφορία» άμεσα και εύκολα προσιτή στον καθένα και αποθηκεύσιμη μέσω της τεχνολογίας.

Ταυτόχρονα δημιουργείται και το ανάλογο περιβάλλον διάγνωσης και αντιμετώπισης των αντίστοιχων «ελλειμμάτων», που αντιμετωπίζονται πλέον ως παθολογία (δυσλεξία, διαταραχή ελλειμματικής προσοχής-υπερκινητικότητα κλπ).

Δεν είναι δύσκολο να δει κανείς τη σχέση όλων αυτών των δεξιοτήτων με τη σύγχρονη αγορά εργασίας και τα ζητούμενά της. Όποιος του έχει συμβεί να ψάχνει δουλειά σε κάθε είδους εταιρίες, όποιος έχει δώσει συνέντευξη για πρόσληψη ή έχει απαντήσει σε ερωτηματολόγια (γραπτά και προφορικά),

μπορεί να παρατηρήσει ότι αυτό που κύρια του ζητείται είναι να περιγράψει τον εαυτό του στο σύνολό του, τα таланτά, τις δεξιότητες και τους στόχους του, καθώς και το κατά πόσο είναι διατεθειμένος να τα βάλει όλα αυτά στην υπηρεσία της εκάστοτε επιχείρησης ενώ τα ακαδημαϊκά του προσόντα θεωρούνται απλώς «αυτονόματα», και πολλές φορές μπορούν να είναι και άσχετα με τη συγκεκριμένη θέση.

Μέσα σ' αυτό το περιβάλλον, οι μισθωτοί της εκπαίδευσης, δάσκαλοι και καθηγητές μιας ποικιλίας πλέον ειδικοτήτων, βρίσκονται στη διττή θέση από τη μια να πρέπει να εκπαιδεύουν κατάλληλα τους μαθητές τους ώστε να ανταποκριθούν στις παρούσες απαιτήσεις του κεφαλαίου (για ακόμη φτηνότερη εργασία) και από την άλλη να υφίστανται και οι ίδιοι τις συνέπειες των αλλαγών στην οργάνωση της εργασίας: αναπληρωτές μειωμένου ωραρίου σε δύο και τρία διαφορετικά σχολεία, ωρομίσθιοι με μπλοκάκι, μηδενισμός των μόνιμων διορισμών, αξιολόγηση και σύνδεση μισθού-αποδοτικότητας, απολύσεις, αύξηση ωραρίου, άρση της μονιμότητας κλπ.

ΔΙΗΜΕΡΟ ΣΥΖΗΤΗΣΕΩΝ
ΔΕΥΤ. 14 & ΤΡΙΤΗ 15 ΓΕΝΑΡΗ, 2013
ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ | ΚΤ. ΓΚΙΝΗ | 19.30

ΤΑ ΕΡΓΑΤΙΚΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ ΠΡΩΤΑ!

1^η ΜΕΡΑ

Το 30ωρο και η σημασία
του μέσα στην κρίση:

Μείωση του εβδομαδιαίου
χρόνου εργασίας με αύξηση
του βασικού μισθού

2^η ΜΕΡΑ

Η αριστερά απέναντι
στα εργατικά συμφέροντα
και οι επικρίσεις στο
πλάνο 30/900

πλάνο
30/900